Ing. Olivian Marius Goțiu

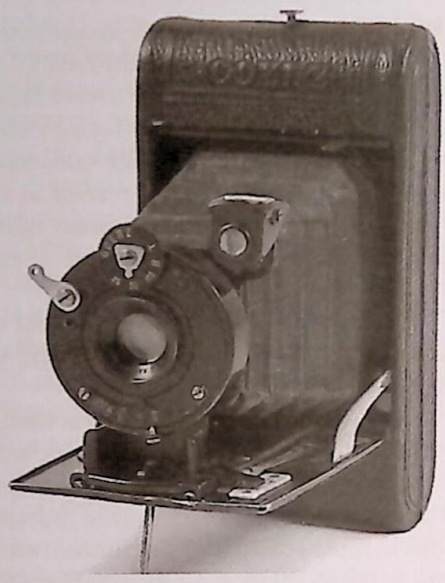
PE URMELE UNUI ETNOFOTOGRAF ÎN ȚINUTUL PĂDURENILOR – DENIS GALLOWAY

Prețioasa arhivă a Muzeului Etnografic al Transilvaniei Cluj-Napoca adăpostește o consistentă colecție de fotografii din Ținutul Pădurenilor (județul Hunedoara), realizate în perioada interbelică de unul dintre pionierii etnofotografiei în țara noastră – britanicul **DENIS GALLOWAY** (1878-1957).

Pentru a vedea cum a ajuns etnograful și fotograful Galloway în satele din Munții Poiana Ruscăi, vom încerca să-i urmărim firul biografic. **William Albert Denis Galloway** s-a născut, la 5 martie 1878, în Scoția, tatăl său fiind profesor universitar și inginer la Colegiul din Cardiff, în Țara Galilor. În tinerețe, s-a înrolat în armata imperială engleză, la „Royal Monmouthshire Royal Engineers", pe post de ofițer tehnic, unde a ajuns până la rangul de căpitan, în 1903, pentru ca, ulterior, să demisioneze. La vârsta de 26 de ani, s-a înscris la Școala de Arte Frumoase din Londra.

Căpitanul Denis Galloway, în uniforma de inginer regal, în anul 1903

Aparat „Goerz" utilizat de Galloway în Ținutul Pădurenilor

La începutul Primului Război Mondial, în 1914, tânărul Galloway s-a stabilit în localitatea Westkapelle, din Olanda, alăturându-se grupului format în jurul artistului Jan Tooroop la Domburg. Următorul deceniu și l-a dedicat picturii, gravurii, graficii și fotografiei, preferând ca teme principale satul, oamenii și modul lor tradițional de viață. Încă de atunci, munca sa era orientată către subiecte etnografice. Din câte se va vedea, activitatea olandeză a lui Galloway a devenit neprețuită, deoarece zona respectivă a fost distrusă în bombardamentele din 1944, și, ca atare, imaginile realizate de acesta au rămas singurele care să evoce viața rurală olandeză în epoca interbelică. Unele fotografii și tablouri semnate de Galloway sunt păstrate la Arhivele Regale ale reginei Juliana a Olandei.

Continuând preocuparea pentru etnofotografie, a efectuat o expediție în Noua Zeelandă, înregistrând pe peliculă instantanee cu obiceiurile tradiționale și costumele populare ale băștinașilor.

În deceniul 3 al secolului XX, Denis Galloway a făcut câteva călătorii în România. Cum el era originar din Cardiff și cum despre welși se spunea că, de fapt, ar fi fost urmașii cohortelor de daci duse de romani în Britania după ocuparea Daciei, Galloway s-a arătat curios să le vadă pe aceste presupuse „rude" ale lui, cum arată la ele acasă. Într-un astfel de context, l-a cunoscut și s-a împrietenit cu reputatul etnograf Romulus Vuia, care tocmai se documenta asupra culturii populare tradiționale din Țara Hațegului și Ținutul Pădurenilor. Denis Galloway s-a oferit să îl ajute pe Romulus Vuia, prin realizarea de fotografii în zonele cercetate, operațiune destul de dificilă în România din acea epocă, dar nu și pentru el, care dispunea de aparatura necesară. Menționăm că a folosit un aparat de fotografiat marca „Goerz", cu peliculă 8x11cm, 9x12cm și, mai târziu, plăci de sticlă 13x18cm.

Astfel, între 1926-1950, Galloway și-a desfășurat activitatea în orașul Cluj, fiind angajat al Muzeului de

Femeie tânără din satul Ruda, Ţinutul Pădurenilor, fotografie realizată de Galloway, în 1927

Etnografie a Transilvaniei, până în 1929. Circa 5-6 luni pe an, însoţea echipele etnografice pe teren, pentru a fotografia lumea satului din diferitele zone etnografice, precum: regiunea Călata, Ţara Haţegului, Ţinutul Pădurenilor, Banat, Sălaj, Năsăud, Oaş, Ţara Bârsei, Bucovina. De altfel, el a colecţionat şi obiecte etnografice, pe care le-a donat muzeului ardelean, în 1927.

Aşa a ajuns să-l însoţească pe Romulus Vuia, în satele ascunse din Munţii Poiana Ruscăi, în Ţinutul Pădurenilor. În fotografiile sale, Galloway a vizat o documentare fidelă asupra celor mai fine detalii. El sesizează repeziciunea schimbărilor prin care trece cultura rurală. Din „baza de date" fotografică a acestuia, distingem imaginile luate pe teren, sub îndrumarea profesorului Romulus Vuia. Majoritatea fotografiilor au o certă valoare etnografică, înregistrând informaţii despre aşezări, gospodărie, port şi obiceiuri. Elementul comun al acestora este picturalitatea. Unul dintre subiectele predilecte l-a constituit desfăşurarea ritualului Nunţii Pădureneşti, lucru demonstrat prin numărul clişeelor realizate.

Deşi, din 1930, legătura dintre muzeul transilvănean şi artistul britanic îşi pierde din intensitate, Galloway revine sporadic la muzeu, cu negative şi obiecte colectate în diferitele zone explorate anterior sau nou descoperite. De menţionat că Galloway a fotografiat aspecte din viaţa unor comunităţi de diverse etnii - română, maghiară, săsească, slavă – fixând pe peliculă imaginea vieţii rurale tradiţionale, din Transilvania anilor 1920-1930.

În 1950, la vârsta de 72 ani, Denis Galloway a reluat, pentru ultima dată, contactul cu Muzeul Etnografic al Transilvaniei, pentru a dona acestei instituţii negativele pe care le mai avea în posesie, respectiv: 450 clişee luate în Ţările de Jos, Germania, Polonia şi Cehia; 647 clişee realizate în Transilvania şi 27 plăci de sticlă autocrome.

După aceea, s-a reîntors în Anglia, stabilindu-se la Londra. În 1953, era ales membru al Societăţii Britanice de Folclor. Denis Galloway a părăsit această lume, în 1957, la vârsta de 79 ani, la St. Mary Hospital, Paddington, Londra.

